

BARTHA GUSZTÁV

KIÚT

„Nincs el nem rontott élet.”
Goethe

16.

A harmadik és a második emelet közti lépcsőfordulón játszottam el a madárijesztőt, Sárika, holott nem egy szerepálom.

Hess, hess, hess tőlem!

Az emlékeimnek nincs szárnyuk, mégis visszaszállnak, nincs hangjuk, mégis beszédesek, nem éreznek, mégis fájnak. A toprongyos Emmuskamuska kinézetem nem volt elég ijesztő. Tűrnöm kellett, hogy a nem létező csőrök véresre csipkedjék maradék lelkemet.

Az ördög, amit jobb kézzel ad, azt a bal kezével visszaveszi.

Az ördög egyenest áll benne.

Beleléptél, lányom, az ördög papucsába.

Nem ugrabugráltak kisördögök Sándor keresztapám fehér színű Zsigulija előtt, se menet, se jövet, és a nőgyógyász lakásának a falára se voltak felfestve, mamám mégis ördögöt űzött. Egész este, az ördöggel példálózva járt-kelt a házban. Utólag, az Istvánnal körüljáró gondolataimat próbálta a fejemből ki-seprűzni. Hú! A nagyágyon, dunyhával fülig betakarózva nem voltam ilyen okos, sőt okom se volt rá, hogy okos legyek: pityeregtem, zokogtam, sírtam.

Hess, hess, hess tőlem!

Apu várt ránk mamám háza előtt, jobb keze az akasztófakötél helyett a barna utazótáskánk fülét szorongatta. Nem köszönt. Nem kérdezte meg, hogy vagy, lányom. Miért? Játszotta inkább az árnyékot mögöttünk. Szobasarkokba húzódva, szótlánul nézte végig, ahogy mamám elsimítja az ágyon a lepedőt, felrázza a dunyhát, a párnát, és engem úgy ültet le az ágyszélre, mint dedóst a bilire. Nem kizárt, ha akkor leveszi a nadrágszíját és istene-sen elpáhol, most nem fájna az emléke, na, legfeljebb megkönnyezném az abortuszomat és megkönnyebbnék. Zsebkendő van a retikülömben. Aztán sóhajtának kettőt-hármat, Sárika, és első lépcsőfok, második, harmadik... Vagy meg sem történne, ami ma történik velem.

Apu!

Időbe telt, míg kimerészkedett a félhomályból, s a táskát az ágy végén álló asztalkára téve végre megszólalt:

– Anyud küldött néhány dolgot, amire szükséged lesz a héten.

Istvánra lenne szükségem, apu, hogy a bajomban mellettem legyen.

Miért nem mondtam ki, hm?

– Két hálóing, egy halom bugyi – sorolta, szedegette elő a táska tartalmát. – Két lepedő, hogy ne a mamádét koszoljuk.

Én koszoló, apu, egyedül én! Szégyenfolt lettem.

– Anyud holnap hoz ebédet – ennyit mondott, és a két csomag vattát sem említette. Némán letette a kisasztalkára, és tétován, hol megszorítva, hol elengedve a táskafület, végre rám nézett.

Emmuska vagyok, apu, a lányod.

Bólintott, s megsimogatott a tekintetével.

Mikor ment el, hogy ment el, apu!?! Mire felocsúdtam, tálcával a kezében, a tálcán egy tányér madártejjel már mamám állt előttem. Jó hideg, most vettem ki a hűtőből, mondta, és még mondott valamit az ördögről, majd a tálcát a kezembe nyomta és kisietett. Első ránézésre felhőhabok úszkáltak az étel sárgás felszínén, de miután megkóstoltam, a habok jéghegyek látható csücskéivé váltak, ha meg a kanállal egybetereltem őket, akkor Antarktisszá.

Hideg verejtek, jéghideg végtagok, remegés, kóma, rosszabb esetben halál. A hirtelen leeső testhőmérséklet az alkoholistáknál elvonási tünet. Ez igaz, de nálam mi volt? Elkezdtem rettenetesen fájni, dideregni, na. Isteni szerencse, hogy mamám nem nyitotta rám az ajtót! Egy ágyszélen összekucurodott, minden porcikájában reszkető, kékülő-zöldülő leányzó, mi lehetne más, ha nem az ördög műve? István nem ördög! A szerelem nem ördögösség!

Álltam a harmadik és a második emelet közti lépcsőfordulón, és ugyanúgy fáztam és reszkettem, és össze-összekoccant fogam, mint akkor este. Izzasztó kánikula, duruzsoló kályha, forró kemencepadka, amelyen megalusznak a mesebeli vándorlegények, dehog, semmi melengető dolog nem jutott eszembe.

Hess, hess, hess tőlem!

Ruhástól nem bújhattam az ágyba. Kénytelen voltam átöltözni, Sárka, átélni a ma sem tudom, mit. Apránként lekerült rólam a szoknya, a harisnyanadrág, a blúz, a kombiné, a melltartó, és közben, na, rám tört valami közönyféle. Vagy egykedvűség? A kettő ugyanaz. A rólunk készült fényképeken olykor nem ismerünk magunkra, de hogy másénak tudjam a testemet... Őrület! Emelgettem, nyújtogattam a kezemet, a lábamat, tapogattam a fenekemet, simogattam a mellemet, próbáltam a testet sajátomnak érzékelni. Hiába. Ilyen

nincs! Atya ég! Mély levegő, Emmuska! Kifúj! Az én kezem, lábam, derekam, fenekem, mellem, ismétlés vagy ötször, de se a kezem, se a lábam, se a derekam, se a fenekem, se mellem nem óhajtott enyémmé válni. Mamám kellett hozzá, vagyis, hogy jól leteremtsen:

– Szégyellj magad! Mi az ördögnek pucérkodol, kinek akarsz egyszer tetszeni!?

– István nem ördög.

– Gyorsan vedd fel a hálóinged, és be az ágyba, egyéb se hiányzik, csakhogy kihútsd magad!

– Szerelmes vagyok.

– Te igen, meg az a hat vagy hét lány is az volt, akikkel sikeresen elbánt az Istvánod.

– Hazugság!

– Balogné nagyobbik lánya az iskolában takarítónő. Mondok más is, a drágalátos Istvánod apja tanácselnök, a sógora párttitkár valamelyik kolhozban, ha komolyabb bajod származna az elcsinálásból, mehetünk az Istenhez panaszra, hogy tudjad.

– Holnap meglátogat.

– Na, az én udvaromra, míg élek, be nem teszi a lábát!

Mamám kijelentését megsirattam. A dunyha alatt még sokáig pityeregtem, zokogtam. Azzal aludtam el, hogy holnap folytatom, mármint a sírást, és addig böngök, míg Istvánt be nem engedi mamám a házba. Igen, ha szükséges, napokig bömbölök, telesírom az összes párnahuzatot. Anyu keltett fel. Reggel van, délre jár az idő, esteledik? A szobában nem ketyegett falióra.

– Meghoytam az ebédet – mondta anyu, és csak beszélt, beszélt, beszélt. A hentesről, a marhahúsról, a tojást áruló kofákról, aztán a maga nyújtotta leves-tésztáról, hogy milyen gyenge a huszonhat kopejkás liszt, szakad a tésztaja, mint a nedves itatóspapír. Lopnak, csalnak, a zöldséges üzletben az elárúsítók kiszínelik a portékát, más meg vegye meg a szart, mert nem egyéb. Belerakja az ember a zöldséget a fővő marhahús-levesbe, és a sárgarépa azonmód szétmállik. Szerencsére sikerült fagyasztott csirkéhez jutnia, másfél órás sort állt ki érte, de megérte. Először arra gondolt, hogy kisüti, de az kajának szaporátlan, hát lett belőle egy tele lábas tejfölös csirkepaprikás. Főz hozzá esténként egy nagy tál makarónit, és két-három napig ellesz rajta a család.

– Nem vagyok éhes.

– Akkor mi vagy? – kérdezte anyu nem kis indulattal. – Mondjam meg, ki...

– kezdte, és nem fejezte be a mondatot, széthúzta inkább a sötétítőfüggönyt. Elvakított a nagyszobát előntő hirtelen világoosság, odakint hétágra sütött a nap.

– Ha most nem vagy éhes, majd eszel – vont vállat anyu, és odajött az ágyamhoz, felém hajolt. A vöröses szemhéjából és a mély szarkalábakból ítélve, nem sokat aludhatott az éjjel. – Nem vagy lázas? Fáj még? Pecsételtél, véreztél?

– Sokat sírtam, anyu, mamám nem akarja a házba beengedni Istvánt.

– Be akart jönni?

– Hétfőn vagy kedden fog meglátogatni.

– Tudta, hogy mi van, és mégis hazautazott? Mákvirág! Igazat adok mamádnak.

– De hát, anyu...

– Beszéltem Szeles doktorral, az orvosi szprávkával¹ nem lesz gond – vágott közbe anyu, majd elhátrált az ágyamtól. – Sáríkának meg áperté megmondtam, úgy halljak vissza egy szisszenést is az esetről, hogy szálanként tépem ki a haját.

– Megyek holnap suliba.

– Hadd ne mondjam, hová mész! – csattant fel anyu, majd újra odalépett az ágyamhoz, és megsimogatta a fejemet. – Rosszul találsz lenni az órán, és a kórházban minden kiderül. Egy hétig itt fogsz gyógyulni mamádnál, tud rád vigyázni.

– Rám nem kell vigyázni!

– Azt nem tudni előre. Apud dolgozik, én dolgozok, Sáríka is munkába jár, szót se többet!

Hétfőn vártam Istvánt, nem jött.

Kedden vártam Istvánt, nem jött.

Kimegyek hozzá az utcára, ha más nem. Nem vagyok beteg.

Szerdán délben befutott Sáríka azzal, hogy rohannia kell, az elektromos szaküzletben egy órányi az ebédidő. Emlékszel, tábla csokoládét hoztál, két üveg limonádét, meg egy borítékba zárt levelet.

– Két osztálytársnőd járt az üzletbe, ők hozták – hadartad, és már ott sem voltál.

Amilyen gyorsan felbontottam és átfutottam István levelét, olyan gyorsan, ha nem gyorsabban, téptem miszlikre. Átgondoltam, belátom, tekintettel. Ahogy voltam, hálóingesen kirohantam a ház elé, és az árokba szórtam a papírfecniket. Átgondoltam, belátom, tekintettel. Mamám vezetett vissza a házba. Átgondoltam, belátom, tekintettel: a levélnek ez a három szava billogként égett a lelkembe. A szerelem nem gondolkodik, nem lát be semmit, és nincs tekintettel senkire. Érted, Sáríka!?

17.

Mi a frásznak rohantam ki a lakásból?

Megy le a várúrnő a lépcsőn, vezeklő ruhában és mezítláb.

Persze, hogy megszegyenítsék, szembeköpjék, sárba tiporják.

Odaragadni a hokedlihez, vagy az ajtónyitó és szekrényfiók húzogató kényszerem kiélése józanabb tett, mint a harmadik és a második emelet közötti lépcsőfordulón arra várni, hogy a fejem fölötti lépcsősor maga alá temessen. Ezért húztam-vontam, kínlódtam föl magam a negyedekre, hogy pár óra múlva ne akarjak örökké élni?!

Nincs ötlet.

Van hová visszazökkennem?

Tegnap délutántól nem létezik olyan, hogy régi kerékvágás, sőt kerékvágás sincs. Beletörődés lesz, vagy ha nem, akkor újabb és újabb rémálom.

De miért pont szenteste kellett rémeket álmodnom, hm?

Annyi, de annyi szürke és unalmas nap van egy esztendőben.

Nagyon nem mindegy, mikor!

Nekem muszáj felriadnom, levegő után kapkodva, izzadságtól lucskos hálóingben felülni az ágyon. Levegőt! Segítség, a perceken kimúlok! De-hogy vicc! Ha nem pislognak a színes égők a karácsonyfán, és nincs egy pohár víz a tumbocskán²... A lámpácskákra visszahunyorogtam, a vizet megittam, valahogyan túléltem. Kénytelen voltam megtapasztalni, hogy karácsonykor a magány a halálfélelemnél is kegyetlenebb dolog.

Szenteste meseszépet illik álmodni!

Elég büntetés nekem, hogy nincs, aki rám nyissa az ajtót: boldog karácsonyt, Emmuska-muska!

Hú! Mély levegő, kifúj!

Mi legyen?

Amint beletörődök abba, hogy holtomiglan egyedül fogok üldögélni a karácsonyfa alatt, vehetem az ásót.

Engem ne akarjon élve eltemetni senki és semmi!

Mély levegő, kifúj!

Sárika, te se!

Elvagyok. A kolléganők tudják, hogy újévkor, húsvétkor és karácsonykor örömet vállalok helyettesítést. Mi az nekem! Az okosabb dolog az lenne, ha fognám magam és leugranék a hídról. De hál' istennek, erről csak én tudok! Mégsem akarom elfogadni, hogy gúnyt űzhet belőlem az álom.

Hogy... hogy púp legyek egy háton, na, lépten-nyomon, a mocskos kezükkel, szerencsére áhítózők simogassanak! S ez csak hab a tortán. A piskóta durvább, maga a pokol, a minden rangú és rendeltetésű csúfságaival!

– Nem mostanában álmodtam. De azóta rosszat sugall, nem hagy nyugtot az előérzetem.

– Az álomfejtéshez nem értek, Emma Kárlovná, pszichiáter vagyok, nem pszichológus. Olvasom a szakmai folyóiratukat, de ez kevés ahhoz, hogy belenyúljak az életébe. Pontosabban, hogy bele szabadjon nyúlnom.

– Igor Vasziljevics, a rémálmom nem az életem.

– De, nagyon is az. Férfi az illető?

– Nem értem. Ja! Igen.

– Akkor nem a Sáríkával kölcsönös irigykedés áll a háttérben. Gondolkodjon! Ki lehet az úriember, aki úgy érezhet önnel kapcsolatban, hogy púp a hátán? Rám hiába néz. A városban maga az egyetlen régi ismerősöm.

– Szlávik? A lakótelep útba esik neki. A rehab gondnoka? Kétszer, ha beszéltem vele, és akkor sem a disznótetésről. Rágondolni nevetséges, Igor Vasziljevics, hogy nyugdíjas ápolónőként arra pazarolom a kevéske erőmet, hogy kikezdek a házban lakó... nagyapákkal.

Munkában a nyugdíjas szesztrának³ is fittnek kell lenni!

Se nem kilenc,

Se nem nyolc,

Se nem hét...

Ráolvasás, rontás ellen.

Végre megmozdultam. Helyből felnéztem a harmadikra, aztán le a második emeletre. Ez lenne a lakótornyom?! Válasz híján végigtapogattam a pucér karomat, lehajolva a lábszáramat, és végül az arcomat. Nem nyúítem el, és egy pattanás sem volt a testemen.

Mamám miután visszavezetett a házba, azonmód lefektetett. Átsírtam, vagy aludtam délutánt, nem emlékszem. A hónom alá tett lázmérő hidegségére igen, meg arra, hogy mamám, amint kimondta, hogy harminckilenc hét, az ajtókat tárva-nyitva hagyva, kirohant a házból. Meg sem állt a konyhánkig, de csak aput találta otthon. Anyu nevetve mesélte, hogy mi állt a konyhaasztalon hagyott üzenetben: harminckilenc hét, Emma mama. Azt sem titkolta el, hogy amint elolvasta, vitte a szíve ész nélkül. Nevetni nem bűn, főleg utólag nem. De akkor este, ha anyu húsz perccel később ér haza a munkából, ott vérzek el az ágyon. Apu amint meglátott, sóbálványá vált. Mamám kéztördelve járkált föl-alá a szobában. Jaj, istenem! Jaj, istenem...

Anyunak köszönhetem, hogy a mentőautó idejében érkezett és átgázolt tűzön-vízen, hogy az utolsó előtti percben betolhassanak a műtőbe.

– Folyton meglep valamivel. Miért nem tudok róla, mekkora szenvedésen ment keresztül?

– Restelltem elmondani. Amúgy köztudott volt. Környékünkön a lányos anyák velem példálózta.

– Mire emlékszik még?

– Hogy mire... Zuhantam egyik kábulatból a másikba. A karomba vért kaptam, infúziót, a faromba fájdalomcsillapítót, antibiotikumot, vitamínból Á-B-C-t: rostára injekcióztak. Anyutól tudom, hogy egy nagy és két kisebb műtétet végeztek rajtam a kórházban eltöltött három hét alatt. Aputól meg azt, hogy miután zsebre gyűrte a borítékot, semmi biztatót nem ígért a nőgyógyász szakorvos: „Nincs eltávolítva a méhe, mégis kicsi a valószínűsége annak, hogy a lánya újra teherbe essen”.

– Megsértette a küretkanál a méhfalat.

– A kikért fejlapomon a kétoldalmi diagnózis latin szavakkal teletűzdelt macskakaparás. Odaadhatom. Három napig, miért nem véreztem? Igor Vasziljevics, ezer százalék, hogy az idegi alapon felszökött magas lázam repesztette szét a hajszálereket. Átgondoltam, belátom, tekintettel...

– Megtudhatom, ki az illető?

– Egy senki. Kórházba kerülésem másnapján, családi okokra hivatkozva, átiratkozott egy másik meducsiba⁴. Hol él, mit csinál... Nem érdekelt a sorsa, na.

Dehogynem érdekelt!

Csitt, Emmuska-muska!

(Folytatjuk)

JEGYZETEK:

¹ Igazolással

² Tumbocska (orosz) – éjjeliszekrény

³ Ápolónőnek

⁴ Egészségügyi Szakközépiskolába